Synger om døden

Kondolerer av og med Else Kåss Furuseth. Komilab 4.3 på Nationalteateret

Anmeldt av Hanne Holmesland

Else Kåss Furuseth er helt alene på amfi-scenen. Hun åpner forestillingen med å si at hun har villet snakke om dette i mange år. Det er så mange oppfatninger av hva som er riktig og hva som er galt rundt dette temaet. Og hun håper at hun ikke sårer noen.

Så beskriver hun sin fantastiske barndom, tre søsken med to foreldre vokser opp på Jessheim. Mye lykke i et gult hus. Bildene fra barndommen lyser mot oss fra et lerret på scenen. Hun danser morens dans iført morens jakke, det er morsomt og fylt av kjærlighet. Men bildet skifter plutselig, for moren blir innlagt, syk og forandret. Og Else Kåss Furuseth er bare elleve år når moren tar selvmord.

Else blir detektiv, hun vil forstå det som har skjedd og går inn i det. Det er uaktuelt å ha med farens nye kjæreste på ferie; hun tar affære og innkaller til familieråd. Hun spiller også ut sin erfaring på scenen på skolen, gode minner fra livet med moren: Else opptrer med Sigvart Dagslands *Alt eg såg* i egen koreografi, som en hyllest til båndet mellom mor og datter. Det er veldig morsomme scener, samtidig presser tårene på. Som publikum vil man både gråte og hylle det Else Kåss Furuseth byr på: seg selv og stor ærlighet i en sterk historie om å miste. Man vil gråte og likevel være i livet med forestillingen og all latteren.

Familien har hatt stor betydning; det blir tydelig at hun underveis har hatt mye støtte i faren og søsteren og bestemoren. Og faren gir henne en viktig tillatelse: Det går an å prøve å komme videre som pårørende, det er lov.

Så mister Else Kåss Furuseth også storebroren sin atten år etter morens død, i selvmord. Det har vært mange dialoger mellom bror og søster om retten til å ta sitt eget liv, og til slutt tar han livet sitt mens hun står på scenen. Else finner ham.

De to historiene om moren og broren er bakgrunn for en ydmyk forestilling i vekslning mellom humor og alvor. Den avsluttes med Coldplays *Lights will guide you home* – som fyller scenen. Det er en spesiell stemning i salen, vi sitter sammen i et rom rundt denne forestillingen som rommer mange følelser.

For Else Kåss Furuseth holder teksten oppe med genuin tilstedeværelse. Hun bærer sorgen og gleden, og hun deler det. Det er hennes historie, men den treffer noe i salen. Fortellingen virker som om den er skrevet for å deles, til oss fra en dyktig skuespiller og et sympatisk menneske. Livet og døden holdes i en ydmyk hånd.

Kondolerer forener små og store temaer – hele tiden med en følelse av berørthet på scenen og blant publikum. Jeg har lyst til å gråte hele veien hjem over tapene, gråte for dem som har mistet noen de elsket.

Men jeg er også glad for bildesnuttene jeg har i hodet, små scener fra forestillingen: hyllesten til moren i koreografien til *Alt eg såg* og andre minner – som en helt umistelig papphai. At smått og stort kan eksistere side ved side, at veien mellom gråt og latter kan være kort – at det er lov.

Slik skriver hun selv på forestillingens nettside, et motto for livet:

“Husk at du har muligheten til å leve et ganske så uproblematisk liv. Så lenge du finnes, kan du ikke gjøre så mye feil. Takk for at du er her!”

Foto: Gisle Bjørneby